

ΜΙΚΡΟΝ ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ

8

Τάξις

α. Τῆς Ὑψώσεως
τοῦ Τιμίου Σταυροῦ
τῆ ΙΔ' Σεπτεμβρίου

β. Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως
τῆ Γ' Κυριακῆ
τῶν Ἁγίων Νηστειῶν

Ἐκδόσεις

Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς
Φυλὴ Ἀττικῆς 2019

ΜΙΚΡΟΝ ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ

8

Τάξις

- α. Τῆς Ὑψώσεως
τοῦ Τιμίου Σταυροῦ
τῆ ἸΔ' Σεπτεμβρίου
- β. Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως
τῆ Γ' Κυριακῆ
τῶν Ἁγίων Νηστειῶν

Περιεχόμενα

α.

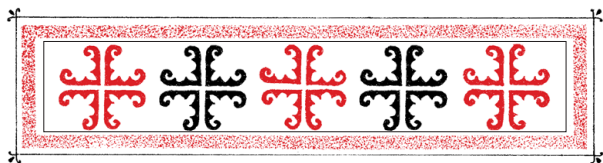
- A'.** Τάξις τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου
Σταυροῦ τῆ ἸΔ' Σεπτεμβρίου 5
- B'.** Ἡ Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ
λειτουργοῦντος ἢ χοροστατοῦντος
Ἀρχιερέως 15
- Γ'.** Εἶδησις 17

β.

Τάξις τῆς Σταυροπροσκυνήσεως
τῆ Γ' Κυριακῆ τῶν Ἀγίων Νηστειῶν ... 20

© Ἱερὰ Μητρόπολις Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς
Φυλὴ Ἀττικῆς
Θρασυβούλου 88 (Δημοτικὴ Ἐνότης Φυλῆς),
Τ.Θ. 108, Τ.Κ. 133 51, ΦΥΛΗ - ΕΛΛΑΣ.
Ἀριθμ. Τηλεφ. Κλήσεως: 210 2487388
Τηλεαντίγραφα (Telefax): 210 2487389
E-mail: mitropolis-orfyl@imoph.org
Ἱστοσελίδα: www.imoph.org

α.

Α'. Τάξις
τῆς Ὑψώσεως
τοῦ Τιμίου Σταυροῦ
τῆ ΙΔ' Σεπτεμβρίου

1. Μετὰ τὸ τέλος τῆς Μεγάλης Δοξολογίας, οἱ Χοροὶ μεταβαίνουν εἰς τὴν βορείαν Πύλην τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ ἄρχονται ψάλλειν τὸ ἁσματικὸν «Ἅγιος ὁ Θεός».

■ **Εἴθισται νὰ ψάληται ἡ ἀργὴ Δοξολογία Πέτρου Πελοποννησίου, εἰς ἥχον δ' ἅγια, ἡ ἐπιλεγομένη «τοῦ Σταυροῦ», ἁσματικὸν δὲ τὸ τοῦ Ἰακώβου Πρωτοψάλτου.**

* * *

2. Ὁ Ἱερεὺς, ἰστάμενος πρὸ τῆς ἁγίας Τραπέζης, θυμιάζει τὸν ἐπ' Αὐτῆς ἐν ἡντρεπισμένῳ Δίσκῳ μετὰ κλάδων βασιλικοῦ καὶ τριῶν ἀνημμένων κηρίων κείμενον Τίμιον Σταυρόν, αἶρει τὸν Δίσκον, τίθησιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καί, στραφεὶς περὶ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν ἐκ δεξιῶν

πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐξέρχεται διὰ τῆς βορείας Πύλης τοῦ ἁγίου Βήματος, κατέρχεται, προπορευομένων αὐτοῦ κατὰ τάξιν τῶν λαμπαδούχων, τῶν φερόντων τὰ ἑξαπτέρυγα, τῶν Χορῶν, ψαλλόντων τὸ ἄσματικὸν «Ἅγιος ὁ Θεός», καὶ τῶν μετὰ θυμιαμάτων θυμιώντων τὸν Τίμιον Σταυρόν, μέχρι τοῦ Νάρθηκος καὶ τῶν Βασιλικῶν Πυλῶν τοῦ Ναοῦ, καὶ ἐκεῖθεν εἰσοδεύει εἰς τὸ μέσον τοῦ Ναοῦ, ἔναντι τοῦ Δεσποτικοῦ Θρόνου, ἔνθα περιελθὼν κύκλω τρὶς ἠὺς τρεπισμένον τετραπόδιον, ἵσταται πρὸ αὐτοῦ βλέπων πρὸς ἀνατολάς.

■ **Εἶ**ναι προανημμένος ὁ κεντρικὸς Πολυέλεος, διὰ τὸ ἀποτίθεσθαι ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ὁ Τίμιος Σταυρός.

* * *

3. Τῶν Χορῶν πληρωσάντων τὸ ἄσματικόν, ὑψῶν ὁ Ἱερεὺς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸν Δίσκον καὶ ποιῶν τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐκφωνεῖ

Ὁ Ἱερεύς·

Σοφία· Ὁρθοί!

● **Εἶ**τα, ἀποθέμενος τὸν Δίσκον ἐπὶ τοῦ τετραποδίου, θυμιᾷ κύκλω αὐτοῦ σταυροειδῶς, ψάλλων·

Ὁ Ἱερεύς·

Εῶσον, Κύριε, τὸν Λαόν Σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου, νίκας τοῖς Βασιλεῦσι, κατὰ βαρβάρων δωρούμενος, καὶ τὸ Σὸν φυλάττων, διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου Πολίτευμα.

• Τοῦτο ἐπαναλαμβάνει ἕκαστος τῶν Χορῶν ἀνὰ μίαν.

* * *

4. Ἀκολουθῶς ὁ Ἱερεὺς, βαλὼν τρεῖς μετανοίας μεγάλας, ἤτοι στρωτὰς ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ἐν ἧ ἂν ἡμέρα τύχη, λαμβάνει εἰς χεῖρας μετὰ βασιλικῶν κλάδων τὸν Τίμιον Σταυρόν, καὶ βλέπων πρὸς ἀνατολάς, ὑποῖ Αὐτὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, τοῦ Διακόνου ἐκφωνοῦντος εἰς ἐπήκοον πάντων·

ἽΟ Διάκονος·

ἽΕλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός Σου· δεόμεθά Σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον.

• Οἱ Χοροὶ ἄρχονται τῆς πρώτης ἑκατοντάδος τοῦ «Κύριε, ἐλέησον», ἐνῶ ὁ Ἱερεὺς, σφραγίσας τρεῖς μετὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, κλίνει τὴν κεφαλὴν ἡρέμα, καὶ κύπτει ὅσον σπιθαμὴν ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς, εἶτα δὲ κατὰ μικρόν, ἄχρι πληρώσεως τῆς ἑκατοντάδος, ἀνίσταται, καὶ σφραγίζει πάλιν τρεῖς.

◆ **Βλέπε Εἶδησιν, σελ. 18, § ε.**

■ Σημειωτέον, ὅτι ὅτε οἱ Χοροὶ φθάσωσιν εἰς τὸ ζζ' (97ον) «Κύριε, ἐλέησον», ὑψοῦσι τὴν φωνὴν καὶ ψάλλουσιν ἐντονώτερον τὸ «Κύριε, ἐλέησον» τρίς, ὅπερ πράττουσι καὶ εἰς τὰς ἐπομένας ὑψώσεις, ἵνα ὁ Ἱερεὺς εἶδησιν λάβη οὕτως, ὅτι τέλος λαμβάνειν τὴν ἑκατοντάδα.

* * *

5. **Εἶτα**, στρεφόμενος ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ἵσταται βλέπων πρὸς βορρᾶν, καὶ ὑποῖ τὸν Τίμιον Σταυρὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, τοῦ Διακόνου ἐκφωνοῦντος εἰς ἐπήκοον πάντων·

Ὁ Διάκονος·

Ἔτι δεόμεθα, ὑπὲρ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους, πάσης Ἀρχῆς καὶ Ἐξουσίας ἐν Αὐτῷ καὶ ἐν τῷ Κράτει ἡμῶν, καὶ τοῦ κατὰ ξηράν, θάλασσαν καὶ ἀέρα φιλοχρίστου ἡμῶν στρατοῦ· καὶ ὑπὲρ τοῦ Κυρίου τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ πλεῖον συνεργῆσαι καὶ κατευοδώσαι Αὐτοὺς ἐν πᾶσιν, εἶπωμεν.

● **Οἱ Χοροὶ** ἄρχονται τῆς δευτέρας ἑκατοντάδος τοῦ «Κύριε, ἐλέησον», ἐνῶ ὁ Ἱερεὺς, σφραγίσας πάλιν τρίς μετὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, κλίνει τὴν κεφαλὴν ἡρέμα, καὶ κύπτει ὅσον σπιθαμὴν ἀπέχεσθαι

ἀπὸ τῆς γῆς, εἶτα δὲ κατὰ μικρὸν ἀνίσταται, ἄχρι πληρώσεως τῆς ἑκατοντάδος, καὶ σφραγίζει πάλιν τρίς.

* * *

6. Εἶτα, στραφεὶς ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ἴσταται βλέπων πρὸς δυσμὰς, καὶ ὑψοῖ τὸν Τίμιον Σταυρὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, τοῦ Διακόνου ἐκφωνοῦντος εἰς ἐπήκοον πάντων·

Ὁ Διάκονος·

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (**δεῖνος - τοῦ ἐπιχωρίου Ἀρχιερέως**), τοῦ τιμίου Πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ Διακονίας, καὶ παντὸς τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ, εἰπόμεν.

■ **Ἐν ταῖς ἱεραῖς Μοναῖς** προστίθεται καὶ ἡ ἐξῆς δέησις ὑπὲρ τοῦ Προεστῶτος·

Ὁ Διάκονος·

● **Ἔτι** δεόμεθα, ὑπὲρ τοῦ Πατρὸς ἡμῶν (**δεῖνος - τοῦ Ἡγουμένου**) Ἱερομονάχου, καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν Ἀδελφότητος.

Ὁ Διάκονος·

● **Ἔτι** δεόμεθα, ὑπὲρ τῆς Μητρὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ταύτης (**δεῖνος - τῆς Ἡγουμένης**) Μοναχῆς, καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ αὐτῆς Ἀδελφότητος.

• **Οἱ Χοροὶ** ἄρχονται τῆς τρίτης ἑκατοντάδος τοῦ «Κύριε, ἐλέησον», ἐνῶ ὁ Ἱερεύς, σφραγίσας πάλιν τρίς μετὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, κλίνει τὴν κεφαλὴν ἡρέμα, καὶ κύπτει ὅσον σπιθαμὴν ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς, εἶτα δὲ κατὰ μικρὸν ἀνίσταται, ἄχρι πληρώσεως τῆς ἑκατοντάδος, καὶ σφραγίζει πάλιν τρίς.

* * *

7. Αὐθις ὁ Ἱερεύς, στραφεὶς ἐπὶ τὰ δεξιά, ἴσταται βλέπων πρὸς νότον, καὶ ὑποὶ τὸν Τίμιον Σταυρὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, τοῦ Διακόνου ἐκφωνοῦντος εἰς ἐπήκοον πάντων·

Ὁ Διάκονος·

Ἔτι δεόμεθα, ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης, υἰείας, σωτηρίας, ἐπισκέψεως, συγχωρήσεως καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν· ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν διακονούντων καὶ διακονησάντων ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ (**ἡ Μονῆ**) ταύτῃ, εἴπωμεν.

• **Οἱ Χοροὶ** ἄρχονται τῆς τετάρτης ἑκατοντάδος τοῦ «Κύριε, ἐλέησον», ἐνῶ ὁ Ἱερεύς, σφραγίσας πάλιν τρίς μετὰ τοῦ

Τιμίου Σταυροῦ, κλίνει τὴν κεφαλὴν ἡρέμα, καὶ κύπτει ὅσον σπιθαμὴν ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς, εἶτα δὲ κατὰ μικρὸν ἀνίσταται, ἄχρι πληρώσεως τῆς ἑκατοντάδος, καὶ σφραγίζει πάλιν τρίς.

* * *

8. Τέλος, ὁ Ἱερεὺς στρέφεται ἐπὶ τὰ δεξιά, ἴσταται βλέπων πρὸς ἀνατολάς, καὶ ὑψοῖ τὸν Τίμιον Σταυρὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, τοῦ Διακόνου ἐκφωνοῦντος εἰς ἐπήκοον πάντων·

Ὁ Διάκονος·

Ἔτι δεόμεθα, ὑπὲρ πάσης ψυχῆς Χριστιανῶν Ὁρθοδόξων θλιβομένης τε καὶ καταπονουμένης, ἐλέους, ἀγάπης καὶ βοηθείας Θεοῦ ἐπιδεομένης· υγείας καὶ ταχείας ἰάσεως τῶν ἀσθενούντων· ἀναρρύσεως τῶν αἰχμαλώτων· τῶν ἐν γῆρα, ἀδυναμίᾳ καμνόντων, καὶ ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐνοχλουμένων, χηρῶν, ὀρφανῶν, ξένων καὶ ἐπιδεομένων, εἴπωμεν.

Ἔτι δέ, ὑπὲρ τῶν ἐν παρθενίᾳ καὶ ἀγνεΐᾳ καὶ ἀσκήσει καὶ σεμνῷ γάμῳ διαγόντων· τῶν ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις

καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς ἀγωνιζομένων ὁσίων πατέρων τε καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν· τῶν πλεόντων, ὁδοιπορούντων, ξενιτευόντων Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν· τῶν ἐν αἰχμαλωσίαις, ἐξορίαις, φυλακαῖς καὶ πονηραῖς δουλείαις ὄντων ἀδελφῶν ἡμῶν, εἰρηνικῆς ἐπανόδου ἐκάστου εἰς τὰ οἰκεῖα μετὰ χαρᾶς, εἴπωμεν.

Ἔτι δέ, καὶ ὑπὲρ τῶν προκεκοιμημένων καὶ ἀναπαυθέντων πατέρων, ἀδελφῶν, ἀναδόχων, διδασκάλων, εὐεργετῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, εἴπωμεν.

Ἔτι δεόμεθα, ὑπὲρ τοῦ εἰσακουσθῆναι, καὶ εὐπρόσδεκτον γενέσθαι τὴν δέησιν ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ Ἁγίου Θεοῦ· καὶ ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι ἡμῖν, τῇ δυνάμει τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, πλούσια τὰ ἐλέη καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς Αὐτοῦ, εἴπωμεν.

• **Οἱ** Χοροὶ ἄρχονται τῆς πέμπτης ἑκατοντάδος τοῦ «Κύριε, ἐλέησον», ἐνῶ ὁ Ἱερεὺς, σφραγίσας πάλιν τρὶς μετὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, κλίνει τὴν κεφαλὴν ἡρέμα, καὶ κύπτει ὅσον σπιθαμὴν ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς, εἶτα δὲ κατὰ μικρὸν ἀνίσταται, ἄχρι πληρώσεως τῆς ἑκατοντάδος.

* * *

9. Μετὰ ταῦτα γίνεται ἡ κυρίως Ὑψωσις, ἥτοι ὁ Ἱερεύς, ἰστάμενος πρὸ τοῦ τετραποδίου καὶ βλέπων πρὸς ἀνατολάς, ὑψοῖ τὸν Τίμιον Σταυρὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ ὑπεράνω καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ψάλλων τὸ Κοντάκιον·

·Ο Ἱερεύς·

Ο ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ ἐκουσίως, τῆ ἐπωνύμῳ Σου καινῇ πολιτεία, τοὺς οἰκτιρμούς Σου δώρησαι, Χριστὲ ὁ Θεός· εὐφρανὸν ἐν τῇ δυνάμει Σου, τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, νίκας χορηγῶν αὐτοῖς, κατὰ τῶν πολεμιῶν· τὴν συμμαχίαν ἔχοιεν τὴν Σὴν, ὄπλον εἰρήνης, ἀήττητον τρόπαιον.

• **Ε**ν τῷ ψάλλειν δέ, εὐλογεῖ μετὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τὸν Λαόν· μετὰ ταῦτα ἀποτίθησιν Αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Δίσκου, προσκυνῶν δὲ Αὐτὸν τρίς, ψάλλει·

·Ο Ἱερεύς·

Τὸν Σταυρὸν Σου, προσκυνοῦμεν, Δέσποτα, καὶ τὴν ἀγίαν Σου Ἀνάστασιν δοξάζομεν.

• **Τ**οῦτο ἐπαναλαμβάνει ἕκαστος τῶν Χορῶν ἐναλλάξ ἀνὰ μίαν.

• **Εἴθ'** οὕτως, οἱ Χοροὶ ψάλλουσι τὰ

ιδιόμελα τοῦ Σταυροῦ: «Δεῦτε πιστοί...», «Δεῦτε λαοί...», καὶ τὰ λοιπά.

Τούτων ψαλλομένων, προσέρχεται ὁ Λαὸς εἰς προσκύνησιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τοῦ Ἱερέως διανέμοντος κλάδους βασιλικοῦ, πρὸς εὐλογίαν τοῖς πιστοῖς.

■ Πληρωθείσης δὲ τῆς προσκυνήσεως, ψάλλεται τὸ Ἀπολυτίκιον «Σῶσον Κύριε, τὸν Λαόν Σου...», καὶ ἄρχεται ἡ Θεία Λειτουργία.

* * *

◆ Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ Θείᾳ Λειτουργίᾳ ἀναγινώσκομεν Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην «**Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συμβούλιον ἐποίησαν οἱ Ἀρχιερεῖς**» (Κεφ. ιθ') ἕως τέλους «**καὶ ὁ ἔωρακὼς μεμαρτύρηκε καὶ ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ**» (στχ. 35), οὐχὶ δὲ ὡς πρᾶττουσι νεώτεροί τινες ἕως τοῦ «**καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε**» (στχ. 30).

Β'. Ἡ Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ λειτουργοῦντος ἢ χοροστατοῦντος Ἀρχιερέως

1. Εἰς τὴν τελετὴν τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ δὲν λαμβάνει μέρος ὁ λειτουργῶν ἢ χοροστατῶν Ἀρχιερεὺς, μόνον δὲ εἰς τὸ τέλος, **μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν πέντε ὑψώσεων, καταδύσεων καὶ ἀναδύσεων τοῦ Σταυροῦ ὑπὸ τοῦ Ἱερέως**, ὁ Ἀρχιερεὺς ἀσκεπής, φέρων δὲ Ὠμοφόριον καὶ Ἐπιτραχήλιον ἐὰν χοροστατῆ, **ποιεῖ τὴν κυρίως Ὑψωσιν**, ὡς ἐξῆς.

2. Ὁ Ἀρχιερεὺς κατέρχεται τοῦ Θρόνου αὐτοῦ, ἴσταται πρὸ τοῦ τετραποδίου, καὶ βλέπων πρὸς ἀνατολάς, λαμβάνει τὸν ἐπὶ τοῦ Δίσκου Τίμιον Σταυρόν, μετὰ κλάδων βασιλικοῦ, καὶ ὑψοῖ Αὐτὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ ὑπεράνω καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ψάλλων τὸ Κοντάκιον «Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ ἐκουσίως...», εὐλογῶν ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τὸν Λαόν.

Εἶτα ἀποτίθησι τὸν Τίμιον Σταυρόν ἐπὶ τοῦ Δίσκου καὶ προσκυνῶν μετὰ βαθείας ὑποκλίσεως, ψάλλει ἅπαξ «Τὸν Σταυρόν

Σου, προσκυνοῦμεν, Δέσποτα...», ὅπερ ἐπαναλαμβάνει ἕκαστος τῶν Χορῶν ἐναλλάξ ἀνὰ μίαν.

3. Εἶτα, ὁ Ἀρχιερεὺς, ἀσπασάμενος τὸν Τίμιον Σταυρόν, εὐλογεῖ τὸν Λαὸν διὰ τῶν Δικηροτρικῆρων, τῶν Χορῶν ψαλλόντων· «Εἰς πολλὰ ἔτη...», καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸν Θρόνον αὐτοῦ.

4. Ἀκολούθως, προσέρχονται οἱ Κληρικοὶ καὶ ὁ Λαός, προσκυνοῦντες δὲ τὸν Τίμιον Σταυρόν, λαμβάνουσι παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως κλάδους βασιλικοῦ, ἐν ᾧ ὁ β' Χορὸς ἄρχεται ψάλλον τὰ ἰδιόμελα· «Δεῦτε πιστοί...», καὶ τὰ λοιπά.

5. Πληρωθείσης τῆς προσκυνήσεως, ψάλλεται τὸ Ἀπολυτίκιον «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου...», καὶ ἄρχεται ἡ Θεία Λειτουργία.

Γ'. Εἶδησις

α. «Εἰς πάσας τὰς μεγάλας ἱεράς Μονὰς ὑπῆρχε Τίμιον Ξύλον, ἔστω καὶ ἐλάχιστον τεμάχιον Αὐτοῦ, φυλασσόμενον εἰς θήκην ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ. Τοῦτο καὶ ὑψοῦτο καὶ οὐχὶ πᾶς τις Σταυρός».

Τῆ δὲ Σεπτεμβρίου ΙΓ', μετὰ τὴν Ἀπόλυσιν τοῦ Μικροῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ὑψώσεως, «ἀπέρχεται ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Ἐκκλησιάρχης σὺν τῷ Κανδηλάπτη ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ, μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιάματος καὶ λαμβάνουσι τὸ Τίμιον Ξύλον τοῦ Σταυροῦ, ψάλλοντες καὶ τὸ Τροπάριον “Σῶσον, Κύριε, τὸν Λαόν Σου...” καὶ φέρουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐπιτιθέασιν Αὐτὸ ἐπάνω τῆς ἀγίας Τραπεζῆς. Καὶ ἄπτει κηρὸς ἔμπροσθεν δι' ὅλης τῆς νυκτός».

β. Ἰστέον, ὅτι εἰς τὰς Ἀπολύσεις, ἀπὸ τοῦ Μικροῦ Ἑσπερινοῦ καὶ ἐξῆς, προτάσσεται κατὰ τὸ ἔθος τὸ χαρακτηριστικόν: «**Ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν...**».

γ. Κατὰ ἀρχαιοτάτην παράδοσιν, ἐν τῇ Ἑορτῇ ταύτῃ οἱ Κληρικοὶ φέρουσι λευκὰ ἄμφια.

δ. Σημειωτέον, ὅτι «ἐν τῇ πανσέπτῳ ταύτῃ Ἑορτῇ, φερούσῃ τὰ ἴσα τῆς ἀγίας

καὶ Μεγάλῃ Παρασκευῇ, **τελοῦμεν νηστείαν**, μόνον δὲ ἂν συμπέσῃ ἐν Σαββάτῳ ἢ Κυριακῇ, γίνεται κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου».

ε. ἮΝ τισιν ἱεραῖς Μοναῖς συνηθίζεται, ὅπως **πρὸ** τοῦ ἡντρεπισμένου τετραποδίου τίθηται δοχεῖον μεθ' ὕδατος καθαροῦ, ἵνα βαπτίζεται ἐντὸς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἱερέως ὁ Τίμιος Σταυρὸς καὶ δι' Αὐτοῦ σφραγίζεται σταυροειδῶς τὸ ὕδωρ, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κατὰ μικρὸν ἀνυψώσεως Αὐτοῦ· εἰς πᾶσαν δὲ μετακίνησιν τοῦ Ἱερέως ἐπὶ τὰ δεξιὰ, μετακινεῖται καὶ τὸ δοχεῖον, ὥστε τοῦτο νὰ εὐρίσκηται πάντοτε ἐνώπιον αὐτοῦ.

♦ **Κ**ατὰ τὴν πρώτην ἑκατοντάδα, **καὶ μόνον κατ' αὐτήν**, μικρὸν πρὸ τῆς ἀνυψώσεως, καὶ ἐν ᾧ σφραγίζεται σταυροειδῶς τὸ ὕδωρ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ Ἱερέως καὶ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ὁ Ἱερεὺς λέγει μυστικῶς:

«**Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, ἀγίασον τὸ ὕδωρ τοῦτο, τῇ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ Ἁγίου Σου Πνεύματος**». (γ')

• **Τ**ὸ ἡγιασμένον δὲ τοῦτο ὕδωρ, ὡς ἐπιτήδειον πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν, λαμβάνεται ὑπὸ τῶν πιστῶν οἴκαδε.

ζ. Κατὰ ἱερὰν συνήθειαν, μαρτυρομένην ἰδίως ἐν ταῖς ἱεραῖς Μοναῖς, ὑποκάτωθεν τοῦ ἠῦτρεπισμένου τετραποδίου τίθεται ἄγγειον, ἔχον φύραμα ἀλεύρου καὶ ὕδατος, ἵνα οὕτω, τῇ Χάριτι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, διογκωθῆ τοῦτο καὶ γίνῃ νέον προζύμιον, κοινῶς *μαγιά*, διὰ τὰ πρόσφορα, πρὸς χρῆσιν μέχρις ἀνανεώσεως αὐτοῦ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

♦ Ἄλλ' εἶναι ἀξιοσημεῖωτον καὶ ὄντως θαυμαστόν, ὅτι καὶ οἱ βασιλικοὶ κλάδοι, οἱ ἁγιοσθέντες κατὰ τὴν Τελετὴν τῆς Ὑψώσεως, τιθέμενοι εἰς τὸ φύραμα, δίδωσι νέον προζύμιον.

β.
Τάξις
τῆς Σταυροπροσκυνήσεως
τῆ Γ' Κυριακῆ τῶν Ἁγίων Νηστειῶν

1. Τῷ Σαββάτῳ τῆς Γ' ἑβδομάδος τῶν Ἁγίων Νηστειῶν, μετὰ τὴν Ἀπόλυσιν τοῦ Μικροῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, «ἀπέρχεται ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Ἐκκλησιάρχης σὺν τῷ Κανδηλάπτῃ ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ, μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιάματος καὶ λαμβάνουσι τὸ Τίμιον Ξύλον τοῦ Σταυροῦ, ψάλλοντες καὶ τὸ Τροπάριον “Σῶσον, Κύριε, τὸν Λαόν Σου...” καὶ φέρουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐπιθέασιν Αὐτὸ ἐπάνω τῆς ἁγίας Τραπεζῆς. Καὶ ἄπει κηρὸς ἔμπροσθεν δι' ὅλης τῆς νυκτός».

* * *

2. Μετὰ τὸ τέλος τῆς Μεγάλης Δοξολογίας, οἱ Χοροὶ μεταβαίνουν εἰς τὴν βορείαν Πύλην τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ ἄρχονται ψάλλειν τὸ ἁσματικὸν «Ἅγιος ὁ Θεός».

■ **Εἴθισται** νὰ ψάληται ἡ ἀργὴ Δοξολογία Πέτρου Πελοποννησίου, εἰς ἧχον δ' ἅγια, ἡ ἐπιλεγομένη «τοῦ Σταυροῦ»,

ἄσματικὸν δὲ τὸ τοῦ Ἰακώβου Πρωτοψάλτου.

* * *

3. Ὁ Ἱερεὺς, ἰστάμενος πρὸ τῆς ἁγίας Τραπέζης, θυμιάζει τὸν ἐπ' Αὐτῆς ἐν ἡντρεπισμένῳ Δίσκῳ μετὰ κλάδων δενδρολιβάνου καὶ ἀνθέων καὶ τριῶν ἀνημμένων κηρίων κείμενον Τίμιον Σταυρόν, αἶρει τὸν Δίσκον, τίθησιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καί, στραφείς περὶ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐξέρχεται διὰ τῆς βορείας Πύλης τοῦ ἁγίου Βήματος, κατέρχεται, προπορευομένων αὐτοῦ κατὰ τάξιν τῶν λαμπαδούχων, τῶν φερόντων τὰ ἑξαπτέρυγα, τῶν Χορῶν, ψαλλόντων τὸ ἄσματικὸν «Ἅγιος ὁ Θεός», καὶ τῶν μετὰ θυμιαμάτων θυμιώντων τὸν Τίμιον Σταυρόν, μέχρι τοῦ Νάρθηκος καὶ τῶν Βασιλικῶν Πυλῶν τοῦ Ναοῦ, καὶ ἐκεῖθεν εἰσοδεύει εἰς τὸ μέσον τοῦ Ναοῦ, ἔναντι τοῦ Δεσποτικοῦ Θρόνου, ἔνθα περιελθὼν κύκλῳ τρὶς ἡντρεπισμένον τετραπόδιον, ἵσταται πρὸ αὐτοῦ βλέπων πρὸς ἀνατολάς.

■ Εἶναι προانهμμένος ὁ κεντρικὸς Πολυέλεος, διὰ τὸ ἀποτίθεσθαι ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ὁ Τίμιος Σταυρός.

* * *

4. Τῶν Χορῶν πληρωσάντων τὸ ἄσμα-
τικόν, ὑψῶν ὁ Ἱερεὺς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς
τὸν Δίσκον καὶ ποιῶν τὸ σημεῖον τοῦ
Τιμίου Σταυροῦ, ἐκφωνεῖ·

ἽΟ Ἱερεύς·

Σοφία· Ὁρθοί!

• Εἶτα, ἀποθέμενος τὸν Δίσκον ἐπὶ τοῦ
τετραποδίου, θυμιᾷ κύκλω αὐτοῦ σταυρο-
ειδῶς, ψάλλων·

ἽΟ Ἱερεύς·

Εῶσον, Κύριε, τὸν Λαόν Σου, καὶ εὐ-
λόγησον τὴν κληρονομίαν Σου, νί-
κας τοῖς Βασιλεῦσι, κατὰ βαρβάρων δω-
ρούμενος, καὶ τὸ Σὸν φυλάττων, διὰ τοῦ
Σταυροῦ Σου Πολίτευμα.

• Τοῦτο ἐπαναλαμβάνει ἕκαστος τῶν
Χορῶν ἐναλλάξ ἀνὰ μίαν.

* * *

5. Ἀκολουθῶς ὁ Ἱερεύς, βαλὼν τρεῖς
μετανοίας βαθείας μὲν, ἀλλ' οὐχὶ μεγά-
λας, ἤτοι στρωτάς, ὡς οὔσης Κυριακῆς,
ἄρχεται ψάλλων·

ἽΟ Ἱερεύς·

Τὸν Σταυρόν Σου, προσκυνοῦμεν, Δέ-
σποτα, καὶ τὴν ἀγίαν Σου Ἀνάστα-
σιν δοξάζομεν.

● **Τ**οῦτο ἐπαναλαμβάνει ἕκαστος τῶν Χορῶν ἐναλλάξ ἀνὰ μίαν.

● **Εἶ**θ' οὕτως, οἱ Χοροὶ ψάλλουσι τὰ ιδιόμελα τοῦ Σταυροῦ: «Δεῦτε πιστοί...», «Δεῦτε λαοί...», καὶ τὰ λοιπά.

Τούτων ψαλλομένων, προσέρχεται ὁ Λαὸς εἰς προσκύνησιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τοῦ Ἱερέως διανέμοντος κλάδους δενδρολιβάνου καὶ ἀνθέων, πρὸς εὐλογίαν τοῖς πιστοῖς.

■ **Π**ληρωθείσης δὲ τῆς προσκυνήσεως, ψάλλεται τὸ Ἀπολυτίκιον «Σῶσον Κύριε, τὸν Λαόν Σου...», καὶ ἄρχεται ἡ Θεία Λειτουργία.

◆ **Δ**εῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ Θεῇ Λειτουργίᾳ ἀναγινώσκομεν Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην «**Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συμβούλιον ἐποίησαν οἱ Ἀρχιερεῖς**» (Κεφ. ιθ') ἕως τέλους «**καὶ ὁ ἔωρακὸς μεμαρτύρηκε καὶ ἀληθῆς ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ**» (στχ. 35), οὐχὶ δὲ ὡς πράττουσι νεώτεροί τινες ἕως τοῦ «**καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα**» (στχ. 30).

